

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

[Prima pars]

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

est pro dispilitate criminis nā si gehēna ignis vna est. p q̄ltate tñ meritoꝝ variat. sicut idem calor solis p q̄ltate corpm ea diuersimodo calefacit. Q̄nto ponit hui⁹ pabole conclusio sic ⁊ p̄ meus celestis faciet vobis: qz tradet vos tortorib⁹ cruciandos: si n̄ remiseritis vnusquisqz fratri suo: non ore tñ sed de cordib⁹ v̄ris: quidā em̄ loquunt pacem cū pximo suo. mala at̄ in cordib⁹ eozz. ⁊ qz de⁹ n̄ dicta solū. s̄ p̄pue cogitata d̄iudicat. iō ex corde mandat esse dimittend. Nota qz n̄ est iustus in terris qui n̄ debeat fratri indulgē ex corde. qz nullus est cui nō sit remissuz debitū decem miliū talentozz. Audi qd̄ dicit Hiero. cū peccati debitū ⁊ mortis et̄ne nulla satisfactione. nullaqz p̄nia possemus exsoluereꝝ ille et̄r. aus de celo adueniens remittendo generi hūano peccā vniciqz credenti in se debitū om̄e donauit. quēadmodūz at̄ donauerit ap̄ls aperte demonstrat cū dicit. delens qd̄ aduersū nos erat cyrographū qd̄ erat d̄rium ip̄m tulit de meo affigens illud cruci. Reatu em̄ peccā quasi sub cuiusdam cyrographi debito denebam. qd̄ fili⁹ dei aqua baptismi ⁊ sanguinis sui cruce deleuit. nam in hoc sacro passionis tpe aque ⁊ sanguinis de latere dñi fluxit. s̄ nec sp̄gia i cruce dño defuit vt hoc ipsuz oñderet. qz totius m̄di peccā passionis eius misterio delenda erant. per eum vtiqz de quo Jo. in euangelio testatus est dicens. Ecce agnus dei ecce qui ⁊.

Dominica. 22. post penthe. Sermo. lxxvi.

Beantes pheī alium inierunt ⁊. Mat. 22. Mar. 12. Et Luc. 20. dicit Jo. Cris. oīs malicia cōfundit aliq̄tiens rōne veritatis. corrigat at̄ nunq̄. maxie eozz qui p̄posito malo ⁊ n̄ ignorantia peccant qd̄ euangeliū p̄ntis diei manifestat. vbi pheozz malicia cōfusa oñ dicitur s̄ non correata. sapia quidē vincit maliciā. licet non semp corrigat. Igit̄ tria at̄ner istud euangeliū. primū est machiatio p̄uitatis. scdm̄ est r̄q̄sitiō dubietatis. ibi. dico ḡ vobis ⁊ t̄r cū est determinatio veritatis. ibi. ostendite mihi ⁊. Circa p̄mū tria tangunt. primū ē deliberatio p̄ui cōsilij. ⁊: Abentes pharisei: pheī diuisi abierunt ab vnitae pacis ⁊ concordie. abierunt a dei gr̄a a v̄itatis luce ⁊ a seipsis. Jo. 18. abierunt retro suz ⁊ ceciderūt in terrā. s̄ quo abierūt vtiqz vt dicit Cris. ad herodianos vt eozz p̄oimio agerent d̄ xpm. nam hoies coloni cui⁹ terram possident illius auxilio opus h̄nt. qui v̄o iusticiā tenet nullius p̄oimio indiget nisi dei q̄ in diaboli iniquitatib⁹ ambulat. diaboli aduocisū necessariū h̄z. sic istū xpm expugnaē cupientes uenerūt non ad seruos dei v̄ros religiosos. s̄ ad gentiles. ⁊ heros.

32

Sermo

dianos se attulerunt. cū talibz n̄ est ambuland. sic dicit salomon
fili mi si te ablaauerint peccatores ne acquiescas eis. ne ambu
les cū eis ⁊ phibe pedez tuū a semitis eozz. pedes em̄ illozz ad
malū currunt ⁊ festinant vt effundā sanguinē. iō amandat vir
iustus ⁊ predicat beatus qui n̄ abūt in asilio impiozz ⁊ in via
peccatozz non stetit. de his vero q̄ abierūt a deo dicit iudas. ve
illis qui in viā cayz abierūt ⁊ errore balaam mercede effusi sunt
et in additione chore pierunt vbi notat fraternū odiū cupidi
tatem ⁊ seditionē: Consiliū inierunt: cū herodianis vzi. cū mili
tibus ⁊ familiaribus herodis. Trib. quale inquit asiliū tales ⁊ cōsi
liatores: Quis em̄ poterat dare asiliū d̄ xpm̄. nisi diabolus qui
est aduersarius xpi. de hoc maligno asilio longe aī iacob pri
artha dubitans. simeon inquit ⁊ leui vasa iniquitatis bellantia
in asiliū eozz nō veniat aīa mea. ⁊ in cetu illozz n̄ sit glia mea
B: vt caperent ihm̄ in h̄mone: vt viz aliquid tale diceret.
cui⁹ culpa ab herodianis asphenderet. vide qz increatuz volunt
sermonē capere. ⁊ verbum p̄ qd̄ facta sunt oīa. quod in ipsa ca
pit creatūa quē celum ⁊ celi celoꝝ capere n̄ possunt. vt dicit sa
lomon. nec totus m̄dus gestoꝝ eius qui scribendi sunt libros
posset cape. vt dixit Jo. euangelista. festinant cape. h̄ vtinam
hunc h̄monez hoc verbū hoc salutare mens n̄ra capiat. vt salu
tare dei in h̄mone sacro corde n̄ro capiat credendo intelligendo.
amando huando. qz vō phēi non sic ceperūt xpi sermonez. iō q̄
rebant eū carnaliter vt occiderent. Jo. 8. queritis me interficē
qz sermo meus n̄ capit in vobis. n̄ sic capiamus xpm̄ carnalit̄
sed spūaliter. spūs em̄ est q̄ viuificat. caro at̄ non pdest quicq̄.
Jo. 6. Nota qz phēi diuisi interpretant. isti sunt oēs iniqui diuisi
merito diuisi ⁊ p̄mio a iustis. si em̄ in p̄nti sil̄ sunt granuz ⁊ pa
lea. vinū ⁊ vinatia. oleū et amurca. auz ⁊ scoria. aliud tñ est
meritū vtroꝝqz qz non amunicat iniqui iustis vita sc̄itate. ne
qz contunt iudei samaritanis. que em̄ auentio xpi ad bellial. iō
dicit Gen. 49. diuidā eos in iacob ⁊ disperdam eos in israhel.
Diuisi sunt adeo rephati ab illo. ataminauerūt testamenti eius
diuisi sūt ab ira vultus eius. diuisi sunt in seip̄lis diuersitatibz
at̄inuis. quibz disseant̄ interi⁹. Dse. 10. diuisū est cor eozz nunc
interibūt. h̄ tandē in nouissimo et p̄mio diuident̄ ab electis. sic
d̄ Mat. 13. Erubunt angeli ⁊ sepabunt malos a medio iustozū
C Item nō qz ihs salutaris d̄ oīs vō iniqui machinant̄ asilia
d̄ pp̄az salutē. Prou. 1. Ipsi d̄ sanguinē suū insidiant ⁊ molunt
fraudes d̄ aīas suas. Et itez eiusdē. 8. qui in me peccauerit le
det aīam suā. d̄ istam pp̄az salutē asiliū agit cū passionibz aīe ⁊
cupiscencijs. ⁊ p̄o quidez asulit auaricia pecunias agregādas

dilatanda p̄dia. edificia magnificanda. qm̄ cui suppetunt opes ⁊
 amia. Cōsulit auaricia tollend̄ alienuz vi fraude rapina vsura.
 nulli cōmunicand̄. ne forte m̄di suba deficiat on̄ia facē ⁊ ec̄ ferre
 piurand̄. ne forte rez dāna pacat. sic cōsulebat ei q̄ vberes ag
 ros habuit. Luc. 12. requirenti em̄ cōsiliuz. quid faciā qz nō h̄o
 quo cōgregem fructus meos. Rēdit auara aia. destruat horrea
 mea. ⁊ maiora faciā ⁊ illuc cōgregabo oia q̄ nata sūt mihi et bo
 na mea ⁊ dicam anime habes x̄. sed audite qz istud cōsiliū erat
 d̄ ihm̄. ⁊ d̄ ppriam salutem. Sequit̄ em̄. dixit at̄ illi deus. Stulte
 hac nocte aiam tuā repetent a te. q̄ at̄ passi cui⁹ erunt. Sic est q̄
 sibi thesaurizat. ⁊ n̄ est in deū dives. Cōsulit gula puppenduz
 cozpi ieiunia esse natūe d̄na debilitatē cauendaz. saluiculis de
 sideriū puocare. sic cōsulebat d̄m̄ti epuloni Luc. 16. p̄ris paren
 tibus q̄ essent sic d̄i. ipsi esau pedulio lenticule p̄denti primoge
 nita. ⁊ oib⁹ d̄ ppriam cōsultū est salutē. nam dives sepultus est
 in inferno. p̄mi pentes de paradiso eiedi sūt mortales. ⁊ esau ius
 p̄ogeniture p̄didit. Luxuria cōsulit p̄ m̄ultiplicatōe hūani ḡnis
 cōmiscend̄ ad roborandaz cōsanguinitatē ⁊ ampliādas diuicias
 vxores ducendas. sic cōsultū est dauid cui⁹ rapuit ber sabe e filio
 eius amon cū ppriaz violauit soroz. cōsulte silato lang uore q̄
 rez pacēbat libidinis morbū. sic h̄ filio emoz rapienti d̄mam
 p̄ cui⁹ amore circūcionez suscepit. sic sompson. sic salomon p̄
 qua culpa ē sichn uigulatus. sampson execat⁹ dauid flagella
 tus. amon p̄catus. salomon infatuat⁹. Itē in saul ptz cōsiliū
 ire d̄ dauid. pharaonis d̄ dei p̄lm. ioab d̄ abner. Itē cōsiliū in
 uidie ptz in filiis iacob d̄ ioseph fratres suū. ⁊ in ioab d̄ ama sa
 milie p̄ncipem cōstitūtū. Itē cōsiliū tristitiae suscepit filij isrl̄.
 in deho. audita em̄ dispositione t̄re p̄missionis q̄ fortes ciuita
 tes essent ⁊ grandes. habitatoresq̄ p̄ceri fracti pusillanitate. re
 uertant̄ inq̄unt in egiptū ⁊ cōstituantur nob̄ ducē. ne h̄ p̄eam⁹
 sic ptz Nūi. 14. Itē odiū cōsulit ipsi caym q̄liter pp̄m frat̄e
 occideret. ⁊ cōsulit ipsi cam filio noe q̄liter p̄rem de ruderet. Itē
 arrogantia dedit cōsiliū absoloni quō p̄rem de regno eijceret. ⁊
 ipsi roboā filio salomonis quō pp̄lo supbe ruderet. et nabucho
 donosor regi cōsulit vt seipsū sup oia extolleret h̄ absolon ē cri
 nibo suspensus. roboā regno puatus ⁊ nabuchodonosor i bestia
 cōmutatus. ¶ Nō q̄ in h̄mōe cōprehendit̄ salus vniusc⁹ q̄
 nā mors ⁊ vita in manu lingue. Itē vt d̄ Jaco. 3. Si q̄s in v̄bo
 n̄ offendit h̄ p̄catus ē v̄r. h̄ cū om̄s xp̄iani p̄mittant i baptisimo
 abrenunciare diabolo ⁊ pompis ei⁹. in pp̄rio sermone p̄c̄ oes
 capiunt. p̄o qui n̄ remittunt iniurias capiunt cū orant dicentes
 dimitte nob̄ debita n̄ra sic ⁊ nos dimittim⁹ debitoribus nostris.
 Capiunt adulteri in v̄bo cōtractus m̄fimoialis qd̄ p̄uertit Ca

Sermo

piunt piumi mēdaces detractores adulatores in hōne. Clerici
et religiosi capiunt i hōne p̄fessōis cui ope d̄dicūt. salus oīm
istoz capit in hōne a diabolo. et capta necat̄. Prō. 6. illa q̄
tus es v̄bis oris tui et captus p̄p̄s hōmibz. S̄cdo tan
gīt s̄latio palliati nūc̄: et mittūt ei discipulos suos: si acce
runt p̄hei p̄ seipsos ad x̄pm vt dicit Cris. p̄pter duo. p̄o quidē
qz apti erant inimici x̄pi. vñ sciebant se h̄ri suspectos ap̄d ip̄m
si vllam q̄dem p̄ponerent. naz inimicus manifestus min⁹ mal⁹ ē
q̄ amicus fictus. ille dū timet facile vitat̄. ille dum n̄ agnoscit
p̄ualet. Alia cā est qz oī p̄lo notuz erat p̄heos p̄sequi x̄pm
Vñ si p̄hibuissent t̄stimoniū eū dicē tributa reddenda cesari n̄
illis creditū esset. qz inimicōz t̄stimoniū in iudicio et si v̄z su
erit q̄i suspectū reprobat̄. discipulos v̄o suos miser̄ p̄pter duo
et vt q̄i incogniti facilius deciperent. et ut de p̄hensi minus crube
skerēt. h̄ vt dicit Cris. illi discipuli m̄gr̄is suis etate m̄iores erāt
malicia at̄ pares. nam et pulli serpentū statura breuiorēs vene
no eq̄les sunt. et catuli lupoz adhuc teneri as̄tuti. et si vena
tionē obtinere n̄ p̄nt. iaz tñ sanguie gaudent et m̄xibz ludūt
: cū herodianis. Et Cris. dicit herodianos esse herodis mi
nistros. q̄s ideo miser̄ vt siquidē diceret x̄ps cesari n̄ deberi tri
buta. statim a ministris regis ap̄henderet. Hiero. v̄o dicit herodi
anos esse iudeos illos quibz videbat̄ cesari esse soluenda tribu
ta quos p̄hei derisorie vocabant herodianos. eo qz de voluntate
et p̄te essent herodis. Nota qz in herodianis viciuz in discipulis
p̄heoz v̄tutis a parentia designat̄. tunc ḡ ad nos veniūt h̄
rodiani cū discipulis p̄heoz q̄i vitiū specie virtutis velatuz
nos pullat. Quod oñdit Gre. 32. mozz. ca. 19. sunt inquit non
nulla vicia q̄ oñdunt in se reditudinis sp̄m. h̄ ex prauitatis p̄
deunt infirmitate. et p̄o quidē aliq̄n in v̄lascendis criminibz cru
delitas agit et iusticia putat̄. Immoderata ira iusticie zelus cre
dit̄. et cū debuer̄t corrigi delinquentes violenta reflexiōe fr̄gunt̄
Dissoluta remissio q̄i mansuetudo ac pietas. et dū parat̄ vltra
modū delinquentibz crudeliter ad eternā penam reseruāt̄. Aliq̄n
sube effusio m̄ia credit̄ et dum male sua culpa sit peius spergi
q̄ acceptū est n̄ timet. Itēz n̄onunq̄ tenacia p̄tatis reputatur
h̄ cū graue sic vitiū nō tribuē v̄tus credit̄ accepta retinē. Itēz
sepe maloz p̄tinacia astancia credit̄. et duz mens a p̄tate sua
flecti non patit̄ q̄si ex recta defensione gl̄iat̄. Itēz astancia etiā
sepe q̄i tractabilitas h̄tur. et quo quidē fidem rectā vel integrā
nullus suat. eo se amicu oibz extimat. Aliq̄n timor incōpetens
hūilitas credit̄. tñ tpali formidine p̄ssus a defensione veritatis
dū quisqz tacet arbitrat̄ qd̄ iuxta dei ordinē hūiles se p̄toribz
exhibet. aliq̄n vocis supbia v̄a libertas extimat. et cū p̄ elacōz

veritati addidit loquendi pccitas vritatis defensio putat. Plez
 qz pigritia qsi continentia qetis attendit. et cu grauis culpe sit re
 eta studiose si agere. magne vritutis meritum credit a praua tm
 adione cessare. Sepe inquietudo spūs vigilās sollicitudo noiat et
 cu qetem qsez si tollerat. agendo q a ppetit vritutis debite imple
 se exercituz putat sepe ad ea q agenda sunt incauta pcpitatio
 laudandi studij seruo: credit. et cu desideratū bonū intempstaz
 adione corūpit eo agi melius q celerius extimat. Itē sepe ac
 celerandi boni tarditas dñliū putat. et cu expectat vt extractioe
 pfiat hē insidians mora supplātat. in oibo hīs d vera salutez
 discipuli phiseoz cu herodianis. i. vicia sub spē vritutū ad nraz
 mentē accedunt. h subtilit vñū ab altero distinguend ē vt dic
 Juuenalis. latet em vituz spē vritutis et umbra. id in sacrificio
 deo pellis hostie auferit. nec offert et mēbra ipsius diuidunt in
 frustra. id etiā ome aial ruminās et diuidens vngulā mōm est.
 qz in opibo nris ois pellis silationis auferenda ē distinguēda
 sūt. et deliberatōe qsi ruminādo sūt discernenda. Et Tercio
 tangit adulatio magni meriti. lz em fraudulentē xpm amenda
 rent. vera tñ dicbant. et pmittit in hac adulatōe titulū venera
 bilis. venerit em: dicentes mgr: sic d qui nouit artes. qsi maior
 statu vel statione. reuera xps mgr est. ars viz dei patris oipo
 tentis q sua arte potenti hunc mōm pduxit ex nihilo. celos sua
 vritute formauit. fixit sidera claritate. vstūit orbē. elemta distū
 xit. cōposuit corpa mēbris. terrā ornauit vrentibz et bestijs vo
 lucres leuauit in aera. pisces sectari voluit maria. et qd amph
 est sua artū hoīem de terra finxit viuentēz. sic d Prōu. 8. Qñ p
 parabat celos aderat. qñ ethera firmabat sursum et libzabat fon
 tes aquaz. qñ circūdabat mari terminū suum. et legē ponebat
 aquis ne transirent lines suos. qñ appendebat fundamta tē cū
 eo erā cūcta cōponens. h pter hoc magisteriuz creationis aliud
 magisteriū attulit nob vritutis vritutis. pspiciens em nob h sup
 nus artifex de celo sup filios hoīm. vidit qz nō erat intelligens
 quisqz nec reqrens deū. oīs declinarāt a vritate inutiles facti. et
 vsqz ad vnū nō erat qui bñ facēt. pnde g a regimie stelle cele
 stis hinc mgr descendit ad tēras vt scalā agregaret hūiliuz dic
 illis. discite a me qz mitis sū et hūilis corde. n docuit fabricacē ce
 los nec creare mōm. nec suscitacē mortuos h vritutes et hūilitatē
 Jo. 13. vos vocatis me mgr et dñe et bñ dicatis sū eteni. si ergo
 ego laui pedes vros dñs et mgr. et vos debetis alter alteri la
 uare pedes. exemplū em dedi vobis etc. Et attende vt
 diat Cris. qz isti q volūt xpm cape a laudibz incipiunt qm. hec
 est ypocritaz pma potencia sez simulata laudatio. laudant em
 qz pdere volūt vt p delectationē laudis paulatim corda hoīm

Sermo

ad simplicitatē benigne confessionis inclinent et ponit exempluz
thauri feroci. quē qui vult cape mollior nodosaz ei9 fricat ma
nib9 ceruicē. vt quē virtute tenere n̄ p̄t p blandimentū apre
hendat. sic et isti cathenā sub dole laudis portantes in ore et ma
licie gladiū abscondētes in corde thaurz ecclesiastica gregis do
lo laudis apprehendere festinabāt. et qz ois mgr̄ p̄fessor est vitatis
ideo venient in eo triplicē vitatez amēdāt scz vite doctrine
et iusticie. de vitate vite dicūt: scimus qz verax es: in vita tua
n̄ sicutor hm qz es vite demonstrās exemplo. i ipso etem nihil
falluz. verus em̄ deus ē. verus hō vere aie vere carnis vere vite
vere passiois ve moētis vere resurrectionis ve ascensiois ve vir
tutis et n̄ fide. Ysa. 38. memento dñe quō ambulauerim coraz
te in veritate ipse de se dic̄ Joh. 14. ego sum via veritas et vita
¶ Itē amēdant in eo veritate doctrine et viā dei q̄ scz per
uenit ad dñm. hec via arda paupertas est. hec via despecta hūili
tas est. hec via laboriosa est p̄nia. hec via exalta caritas est. vt
dicūt ap̄tus: in vitate docēs: in veritate docet qui n̄ mentit̄. qui
veritatez n̄ abscondit. et q̄ p̄pter solā vitatem n̄ alia intentōe do
cet. xps at̄ non est mentit9. qz vt d̄ Ysa. 53. p̄c̄m n̄ fecit nec in
uentus ē dolus in ore eius. h̄ nec veritate abscondit. ps. n̄ ab
scondi miaz tuā et vitatem tuā a consilio multo. Jo. 18. ego in h̄
natus sū et veni in m̄dm vt testimoniū phibeā veritati. Rursus
in veritate docuit. qz n̄ q̄sivit m̄di gl̄iam h̄ vitatem solū. Jo. 8.
Si veritate dico vobis q̄re nō creditis mihi. ego em̄ gl̄iaz meā
non quero. Itē amēdant in eo vitatem iusticie: et n̄ est libi ai
ra. sollicitudo timor vel fauor: de aliquo: vt p̄pter eū vitatē ta
reas et n̄ exequaris: n̄ em̄ respicias. et n̄ attendis: p̄sonam hoim h̄
merita potius. iō certū sumus qz maiestatez nō vereberis cesaris
quin iuste diffinias qd̄ verē est. n̄ est ḡ in te defectus vite nec de
fectus scie. h̄ nec defectus iusticie. hui9 mgr̄i amune ē discipuli
assilati ei n̄ in magisterio supbie. qz ut ipse dic̄ Mat. 23. n̄ vos
mimi mgr̄i qz mgr̄ videt vnus est xps. h̄ sumus discipuli eius
p̄mo quidez in vita in mutua dilectione. Joh. 13. in hoc cogno
scēt qz mei estis discipuli si dilectionē habueritis ad inuicem.
Itē in vitatis cognitione. Jo. 17. acceperūt et cognouerūt verē
qz a te exiui et crediderūt qz tu me misisti. Itē sum9 discipuli ei9
in iudicio iusticie. iustū vero est vt nos ipsos d̄judicemus. et a
nobis ipsis incipiam9. Cozz. 4. nolite an̄ t̄pus iudicare. et si nos
iplos d̄judicarem9 n̄ vtiqz iudicarem9. et q̄le de nobis iudiciū
sumimus. tale et primis exhibeamus. iuxta qd̄ dicit scriptura.
que sunt primi tu ex te ipso cognosce.

Secda pars

Cdo in eo qd̄ d. Dic ḡ nob. qd̄ tibi videt. ponit .fi
versuta questionis p̄posito de tributo cesari reddendo